

Adskillige Gange har Spørgsmaalet om Aldersrente været til Behandling i Lagtinget. Men desværre viste de store Partier kun liden Interesse for denne for de gamle saa betydningsfulde Sag. Dog lykkedes det i sidste Lagtingssamling at faa vedtaget et Forslag til Aldersrente for Færoerne. Skønt man maa beklage, at det af de socialdemokratiske Lagtingsmænd stillet Forslag blev fældet, idet det vedtagne Forslag, der nu er ophøjet til Lov, ligger med Hensyn til Aldersrentesatserne saa langt lavere end Socialdemokraternes og maa siges at være meget karrigt over for de gamle, betyder den gennemførte Aldersrentelov dog et Fremskridt ude paa Bygderne, hvor den nu af Kraft traadte Alderdomsunderstøttelseslov kun blev benyttet i meget ringe Grad.

Forholdene var nemlig saaledes, at Forstanderskabsmedlemmerne kunde ansætte Alderdomsunderstøttelserne efter Forgødtbefindende.

Forstanderskabernes Skøn kan ikke længere benyttes. De gamle skal nu erholde de i Loven fastsatte Beløb. Disse Beløb ligger ogsaa gennemgaaende højere, end hvad der sædvanligvis er blevet bevilget understøttelsesberettigede paa Bygderne. Men for Thorshavns Vedkommende stiller Sagen sig anderledes. Her laa Alderdomsunderstøttelsen betydelig over, hvad den nugældende Aldersrentelov hjemlede. Det er derfor let forståeligt, at Thorshavns Kommune allerede i Aar har andraget Lagtinget om at søge hos Regeringen om at faa ændret Aldersrenteloven for Thorshavns Vedkommende saaledes, at Aldersrentesatserne bliver forhøjede i Henhold til Socialdemokraternes Forslag i Lagtinget.

At Lagtinget skulde have noget at indvende herimod, tænkte ingen. Hvorfor skulde Lagtinget egentlig det? — Det drejede sig nemlig ikke om Lagtingets Penge. Men ved Sagens første Behandling i Lagtingsalen viste d'Herr Ordførere for de store Partier, O. F. Joensen og Niclas Niclasen, Sagen all andet end Velvilje. Sambandspartiets Ordfører, Hr. Joensen, afviste Byraadets Andragende, idet han udtalte, at han forventede, at Lagtinget gjorde kort Proses og afviste Andragendet. Det maatte ikke engang faa Lov til at blive udsat indtil videre, som det saa ofte bliver gjort ved Sager, man ikke ønsker at fremme. I sin Tale udtalte Hr. Joensen blandt andet, at den nuværende Lov var saa rigelig i sine Aldersrentesatser, at et gammelt Ægtepar simpelt hen ikke vidste, hvad det skulde gøre med de mange Penge.

Hvordan kan en Mand, der skal være socialt indstillet, udtale sig saaledes?

Man maa med den allerstørste Forundring stille dette Spørgsmaal, naar man læser Loven og

ser, hvor smaa Aldersrentesatserne er:

Til Ægtepar, naar Forsørgeren har fyldt 60 Aar: 200 Kr. aarlig	65	—	300	—
	70	—	400	—
Til enlige Personer, der har fyldt 60 Aar: 100 Kr. aarlig	65	—	150	—
	70	—	200	—

Kan nogen Mand med føje betragte ovenstaaende Hjælp til de gamle for svimlende? Nej! Sandheden er, at de er alt for smaa og langt fra tilstrækkelige. Som en ubemidlet Arbejder maa jeg paatale Hr. Joensens Udtalelser.

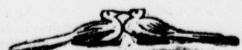
Medens Hr. Joensen dog ikke fordommer al Aldersrente — det er mig bekendt, at han var særlig ivrig for at faa gennemført nugældende Aldersrentelov — gik Selvstyrepartiets Ordfører meget stærkt imod Aldersrenteloven i det hele taget og i Særdeleshed imod, at Lagtinget imødekom Andragendet fra Thorshavns Byraad. Han udtalte blandt andet, at Aldersrenteloven vilde skille Forældre og Born ad, at Pengene vilde blive brugt til Køb af Luksus, Pariserstads, og at en Mand paa 60 Aar langt fra kunde siges at være trængende, idet han, *lige som han selv*, der var over de 60, var ved sin fulde Arbejdskraft.

Saadanne Udtalelser er af den Beskaffenhed, at Kommentarer er overflødige.

Ethvert rettænkende Menneske, der kender de færøske Forhold, og som ved, hvor haard Kampen er for Tilværelsen heroppe, vender sig imod en saadan Tale. Hr. Niclasen maa da kende til, at det ikke er noget sjældent Tilfælde, at Mænd omkring de 50 Aar har vanskeligt ved at faa Plads ombord i de færøske Kultere. Hvorfor? Jo, deres Nerver og Kræfter er udslidte. — De er ikke i Stand til længere at holde til de overmenneskelige Anstrængelser ombord i Kutterne. Skulde disse Mennesker virkelig ikke være berettigede til Samfundets Hjælp, naar de bliver sat i Land som udslidte og uarbejdsdygtige? — Der maa være saa megen social Forstaaelse iblandt Færinger, at der ikke findes mange, der giver Hr. Niclasen Medhold.

Der maa være flere end undertegnede, som ønsker at protestere imod de af Hr. Niclas Niclasen fremførte Udtalelser under den af Andragendet fra Thorshavns Byraad om Forhøjelse af Aldersrentesatserne foranledigede Debat i Lagtinget.

Niels Frederik Joensen.

ÚR SUÐUROY

Finansplanurin

Føroya lögtingi við fyrstu viðgerð.

A. Samuelsen greiddi frá álitinum frá millumtinganvæðini. Samlaðar vóru upplýsingar um, hvat ið staturin hevur latið til okkara, og hvat ið vit hava latið til statin. Á vári komu so partarnir endiliga saman til forhandling. — Men tað visti seg skjótt, at tað ikki var hugsingur um at koma til semju um eitt felagsuppskoti. Stóðan kundi karaktiserast soleiðs: sambandið vil ongan finansplan hava, meðan sjálvstýrið einki uppskoti vil seta fram. Sambandið hevði sett uppskoti um 1) at stytta pláan frá 10 til 5 ár, 2) at taka við tilboðnum um at byggja havnir í Vestmanna og í Klakksvík — hinar havnirnar í Høvi, á Sandi og í Haldórvík máttu stegja inn til víðari — 3) at taka við bygginguni av sinnissjúkrahúsinum, 4) ikki at taka við inn-tøkum, sum nú fara í statskassan, ið flokkurin heldur tað vera rimiligt, at hesar inntøkur framvegis fara til statin, 5) at biðja um 100.000 kr. til vegir ímóti, at lögtingið og kommunurnar lata tilsvand, 6) at biðja um framvegis at fáa stuðning til skipsambandið og sjúkrahúsin. Veginir vóru tað viktigasta. — Alla staðni frá komu umsóknir um vegir. Umframt sum fremjandi uppdykinguna og sambandið bygðanna millum vóru veginir ein munagóður stuðul ímóti arbeiðsloysinum. — Teir vóru gjóðir, meðan fiskarnir vóru heima. — Talarin helt, at finanspláanur ikki kundi «passera» víðari ár til árs. — Tað mátti ein endi koma á forhandlingarnar. Staturin mátti ikki longur kunna burturvísa allar umsóknir hiðani við tí «motivering», at einki kundi gerast, fyrr enn vit vóru línir við forhandlingarnar um finanspláan. Sambandið hevði tí tikið endiliga stóðu til pláan og biðið ministerið um svar til lögtingssetuna. — Svárið var nú eisini komið. Eitt nei! Ministerið vildi hvørki ganga inn uppá sambandsins uppskoti á ár ella sjálvstýrisuppskotið frá 1931. Sambandið sá ongan útveg fyri forhandling víðari. Tað kundi ikki broyta stóðu sína uttan tað, at gingið kundi verið við til at taka 1/2 til Vestmanna og Klakksvíkar havnirnar og falla frá kravinum um, at staturin skuldi latta hann eina fimtingin. — At leggja toll á Føroyingar vildi Sambandið ikki. Um 70% av fólkinum hevði minni inntøkur enn 1000 kr. og 40% minni enn 500 kr. — Ministerið mátti tí skilja, at lögtingið var beingi fyri at taka stórar útreiðslur uppá seg. Nú var einki at gera uttan at stemma um annaðhvørt at taka við pláanum ella forkasta hann. — Men sambandið vildi ikki taka pláan. — Sakin skuldi í nevnd. Talarin skeyt uppá eina 7 manna nevnd.

Jóanes Patursson: Allir Føroyingar høvdu verið sterkt interesseraðir í at hoyra, hvat ið

sambandið segði til finanspláan. Allir menn máttu undrast á svárið, sum sambandið igjøgnum sín formann nú hevði givið ministerinum og Føroya fólki. Samuelsen greiddi frá sambandsins uppskoti. Men hvørja nýttu var tað til? Uppskotið var eitt deyðfott fostur hjá sambandinum — tað var avvíst, áðrenn tað kom á ting! Hann greiddi so frá sjálvstýrisuppskotinum, ið var, at teir einki uppskoti høvdu uttan tað frá 1931. Teir kundu einki gera, tí teir ikki kundu koma ásamt við sambandið um eitt felagsuppskoti. Síðani helt hann: Sambandið biður um 5 ára plan og fær nei! tað biður um at fáa tann eina fimtingin í lán til havnirnar, men fær nei! biður um sinnissjúkrahús, eisini nei! tí planurin kreyst tikin sum ein heild; tað biður um 100.000 kr. til vegir og fær sama nei!ð. Statsinntøkurnar kasta teir aftur. Merkiligt! So var tað einasta uppskotið: tollur. Her fáa teir ja! Tað var ikki rætt, at sjálvstýrisuppskotið hevði fingið nei! — Ein kundi vænta aðra stóðu frá Sambandinum. Tað er rætt, sum sambandið sigur, at vit mega fáa eina avgerð. — Hópur av sokum biða upp á hesa avgerð. Men málið verður ikki avgjort við at seta hart móti hørðum. Finanspláanur var ikki nakað ultimatum. — Hann var eitt tingingargrundarlag. Tað visti hann, og tað visti Samuelsen. Bæði Stauning og Zahle høvdu vottað hesum. — Talarin bað Samuelsen koma við uppskoti. Hann hevði hugsað sær tver leiðir hjá sambandinum, og tað var annaðhvørt at innlimma Føroyar heilt og alls í Danmark javnhjóðis við hini amtini ella at taka pláan og seta uppskoti um inntøkur. — Sambandið hevði fleirtalið, og tað skyldaði at koma við einum uppskoti.

M. S. Vðstein: Eg eri nóg so sakleysur í hesum pláni, sum er ein rebus. Verður hann loystur, sum sjálvstýrið vil, so er tað skeivt. — Verður hann loystur, sum sambandið vil, so er tað eisini skeivt. Eg havi einaferð ráðað meg til at stemma fyri einum uppskoti í hesum máli, men eg geri tað varla aftur — ikki so leingi, sum vit ikki hava høvi til at seta uppskoti og fremja okkara ætlan. Vit vistu jú tá á leiðir við einkarsolu. — Og eg kundi hugsað mær her afturat at gjort ymsar handilssáttmálar. Tíðirnar vóru nú soleiðs, at óivað kundu Føroyar gjørt londandi og heppnar handilssáttmálar. — Hann gav so eitt søguligt yvirlikt yvir politikkinn, og hvussu hesin ungín — finansplanurin — var vorðin til. Hetta yvirlikt kemur at standa í «Kyndli». — Honum dámdi ikki ministerið stóðu, ið mátti fastast sum eitt má og skal. — Tilfikt var ikki demokratiskt! — Patursson helt tað vera greið skiring at innlimma Føroyar í Danmarks ríkið sum hini amtini. Tað var eisini greið skiring at siga: farið!

A. Samuelsen: Sambandsins uppskoti var einki uppskoti til stríð, sum Patursson segði. — Uppskotið var ikki at seta hart móti hørðum. Dómsmálaráðharrin var demokrat. — Hann

vildi hava, at sambandið skuldi siga sína meining um, hvat tað helt vera rætt og gott. — Sambandið er komið til tað «resultat», at planurin ikki hóskar fyri Føroyar — tað tóður ikki tað sama sum bardagi millum Danskarnar og okkum. — Tá ið tað er sagt, at teir vilja tvinga Føroyingar, so kann tað ikki passa. Í hvussu er, vilja teir 3 milljónum Danskarnar ikki tvinga okkum. — Patursson visti ikki smittin meira enn tað, ið fyri lá. Sambandsins uppskoti skuldi kennast um allar Føroyar og um alt ríkið. Sjálvstýrisuppskotið er eisini sligið í hel. — Tað sleppur Patursson ikki frá. — Sambandið hevur viljað forhandla. Men ríkisstýrið hevur onga forhandling viljað haft. Tað skal Føroya fólk vita við. Patursson hevði sagt, at tað var einki at gera uttan at limastinn í Danmark sum hini amtini. Sambandið hevði sítt program. Tað vildi halda upp á ta statsrættsligu stóðu, vit nú hava. — Tað vildi hvørki broyting aftur eftir ella fram eftir. Til Vðstein vildi hann siga, at hansara søguliga yvirlikt var interessant. Men tað var orkuleyst at tala um fortíðina.

Patursson hevði hugsað sær, at vit fóru at standa sum Føroyingar. — Men nú loypa bæði Vðstein og Samuelsen á. Vðstein á ríkisstjórnina, ið hann vardi fyrr. — Hann skilti ikki, hvussu Vðstein vildi dálka seg við at greipa Alberti og hann saman, sum um hann skuldi haft nakran felagsskap við Albertis brotsverk. Hann talaði so um, hvussu hann var vorðin dálkaður frá fyrst av. — Hann skuldi annars siga, at Alberti hevði verið góður fyri Føroyar. Alberti hevði hjálpt honum at fingið hvalatollin, sum vegir og onnur framstig vóru gjord fyri. Hann vildi aftur undirstrika, at finansplanurin var eitt tingingargrundarlag. Tað var ikki talan um nakað skal frá ministerinum. — Men sambandsins stóðu grundaði seg einans upp á eitt skal. 3 ferðir hevur tað fingið skrál. Men enn sigur tað skal. Hann bað sambandið stilla ministerinum eitt mistillidsvotum, tá ið tað segði, at tað var bara dómsmálaráðharrin Zahle, sum stóð aftan fyri pláan.

Edw. Mitens fekk tað burtur úr tí, sum orðførari sambandsins segði, at avvistu vit pláan, so fingi vit nóg mikið kortini. Hann kvíðaði fyri, at tað vildi siga tað sama sum stledgur fyri langa tíð. Vðstein hevði sagt, at hann stemmaði ikki, tó vildi hann vera við til at fáa inntøkur. Her mótsgegi Vðstein sær sjálvum. — Hann talaði so um, hvat ið pláanur snúgaði seg um. Ministeriis uppskoti gav 100.000 kr. í meirinntøku. Okkum tarvdi 180.000 kr. eftir tí, sum brúkt var í teim seinastu árum. Frá hesum gingi 40.000 kr. til statin. Eftir vóru so 140 tús. kr. til havnir og vegir, og tað var hóskandi eftir tí, sum vit hava brúkt tey seinastu árin. Havnin í Klakksvík og Vestmanna og sinnissjúkrahúsið! — Ministerið vildi ikki meir í 10 ár. Vit skuldu so lata 100 tús. kr. Spursmálið var, um helta var at gagni. Sambandið segði nei. — Hann meinti ikki, at vit skuldu avvísa og stegja. Hann trúði ikki, at uppskotið var ultimatum. — Hann var ikki ímóti tolli upp á kaffi. Framh.